

Edgar Davids' onverbloemd tegen buitenlandse verslaggevers geuite conclusie was dat Hiddink 'should put his head out of some players' (...) asses. (...) So he can see better.'

DE KABEL: TUSSEN VRIENDSCHAP EN SEKTE

Aad Haverkamp

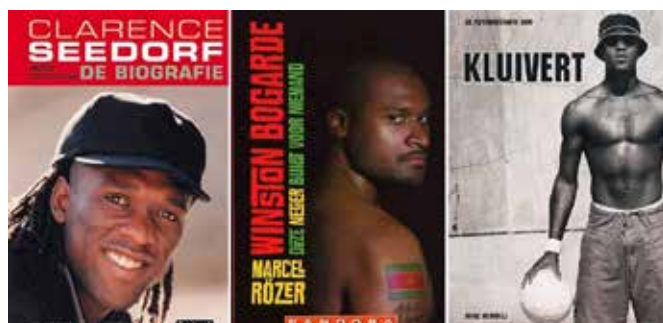
Op 13 december 1995 kwalificeerde het Nederlands elftal zich voor het Europees Kampioenschap voetbal in Engeland. Een moeizame kwalificatiereeks werd afgesloten met een overtuigende 2-0 zege in een play-offwedstrijd in Liverpool tegen Ierland. Deze wedstrijd is om twee redenen symbolisch geworden. Er brak een nieuwe generatie Nederlands-Surinaamse voetballers definitief door. Zeven van de dertien spelers die in actie kwamen, waren van Surinaamse afkomst: Clarence Seedorf, Edgar Davids, Patrick Kluyvert, Winston Bogarde, Michael Reiziger en Glenn Helder, die in de tweede helft werd vervangen door Aron Winter. Maar ook werd deze wedstrijd het begin van een representatieproces in de media waarin één woord in het bijzonder een eigen leven zou gaan leiden. Direct na afloop introduceerde Kluyvert het woord *kabel*. Dat begrip zou de voetballers nog lang blijven achtervolgen.

De spelers die in de jaren negentig succesvol waren, vormden de derde generatie Surinaams-Nederlandse voetballers. Sinds de invoering van het betaald voetbal in Nederland, in 1954, speelden er Surinamers bij Nederlandse clubs. HFC Haarlem-speler André Kamperveen was de pionier, maar Humphrey Mijnals groeide uit tot hét gezicht van de eerste lichting Surinaamse spelers in Nederland, over wie de pers overwegend positief schreef. Mijnals speelde vijf jaar voor de Utrechtse club Elinkwijk en werd in 1960 de eerste Surinaamse speler in het Nederlands elftal. Hij speelde drie interlands.

In de jaren zestig en zeventig speelden er weinig Surinaamse voetballers in de Nederlandse competitie. Mijnals kreeg dan ook pas twintig jaar later zijn opvolger, toen Romeo Zondervan eenmalig speelde voor het Nederlands elftal. Hij was de voorloper van een buitengewoon succesvolle generatie (half-)

Surinaamse voetballers. Vlak na hem debuteerden Ruud Gullit, Frank Rijkaard en Gerald Vanenburg, allen zoons van Nederlandse moeders en Surinaamse vaders, die in de jaren vijftig naar Nederland waren geëmigreerd. Deze voetballers waren belangrijk in de opleving van het Nederlandse voetbal eind jaren tachtig. Zij wonnen Europa Cups met Ajax (1987) en PSV (1988) en natuurlijk de Europese titel met het Nederlands elftal in 1988. Gullit was tussen 1986 en 1992 de onbetwiste Oranje-aanvoerder.

In de jaren negentig stond een nieuwe generatie Surinaams-Nederlandse spelers op die buitengewoon belangrijk werd voor het Nederlandse voetbal. Met name de spelers die in 1995 met Ajax de Champions League wonnen, Kluyvert, Seedorf, Davids, Reiziger en Bogarde drukten daarna hun stempel op het Nederlands elftal. Davids en Seedorf waren in Paramaribo geboren zoons van ouders die in de jaren zeventig vanuit Suriname naar Nederland emigreerden, Bogarde bracht een deel van zijn jeugd door in Suriname. Verschillende van deze voetballers, zo blijkt onder andere uit hun biografieën, identificeerden zich veel sterker met Suriname dan bijvoorbeeld Gullit en Rijkaard.

De respectievelijk in 2003, 2005 en 2006 verschenen biografieën van Seedorf, Bogarde en Kluyvert.

Kabel als vriendschapsband

Het Nederlands elftal dat zich in december 1995 ten koste van Ierland kwalificeerde voor Euro '96

bestond voor meer dan de helft uit Nederlands-Surinaamse spelers, maar dat feit op zich speelde geen rol in de voor- en nabeschouwingen in de geschreven pers. Alleen in het wedstrijdverslag in *Trouw* werd benadrukt dat de openingsgoal van Kluivert 'voor honderd procent Surinaamse makelij was'¹ – hij scoorde na een breedtepass van Davids in het strafschopgebied. Symbolische betekenis is pas later aan deze wedstrijd toegekend: hij werd het startsein van een representatieproces in de media, waarbij één woord in het bijzonder – *kabel* – op verschillende manieren werd geïnterpreteerd, geduid en van betekenis voorzien. Die betekenis veranderde aanzienlijk, in drie fasen.

Direct na de wedstrijd tegen Ierland werden Davids, Kluivert en Seedorf gezamenlijk geïnterviewd door televisiejournalisten Frits Barend en Henk van Dorp. Tijdens dit vraaggesprek introduceerde Kluivert het woord *kabel*. 'We zijn gewoon kabel', zei hij, waarmee hij doelde op een speciale band tussen hem, Seedorf en Davids. Ze kenden elkaar al jaren, hadden samen de jeugdopleiding van Ajax doorlopen en waren nu belangrijk voor het Nederlands elftal.²

Tot aan het begin van het EK in Engeland in juni 1996 gebruikte de schrijvende pers het woord *kabel* niet of nauwelijks. Slechts in een enkele bijdrage werd het in positieve zin genoemd om de band tussen de drie jonge mannen te beschrijven.³ Op 11 juni, de dag nadat Nederland in zijn openingswedstrijd had gelijkgespeeld tegen Schotland, schreef het Brabantse dagblad *De Stem* nog bewonderend over

Het Nederlands elftal dat op 13 december 1995 tegen Ierland speelde en met 2-0 won. Staand van links naar rechts: Edwin van der Sar, Clarence Seedorf, Winston Bogarde, Dennis Bergkamp, Danny Blind en Patrick Kluivert. Hurkend: Glenn Helder, Michael Reiziger, Marc Overmars, Edgar Davids en Ronald de Boer. Bergkamp en Helder werden in de 58^e en 79^e minuut vervangen door Johan de Kock en Aron Winter. Bron: <https://nos.nl/artikel/2004053-vijf-pijnlijke-nederlagen-van-oranje.html> (ANP).

1 In: 'Ierland kan het Nederland alleen na rust korte tijd lastig maken.' *Trouw* (14 december 1995).

2 Uitspraak gedaan in gesprek met Frits Barend en Henk van Dorp, 13 december 1995, opgenomen in Tan, Humberto, *Het Surinaamse legioen. Surinaamse voetballers in de eredivisie 1954-2000*. Schoorl: Conserve, 2000, 9.

3 'Kluivert kookt van ongeduld.' *Het Parool* (10 juni 1996).

De openingsgoal van Kluivert was 'voor honderd procent Surinaamse makelij'.

---

kabel als vriendschapsband (zonder lidwoord, zoals Kluivert het een half jaar eerder had gebruikt). Davids en Seedorf stonden in de basisopstelling, en: 'Toen Kluivert het veld inkwam was dat voor "kabel" een mooi moment. Zij (...) vormde de ruggengraat van het Nederlands elftal. Misschien nog wel meer dan de overige spelers joegen zij de zege na, om samen weer een mooi moment te beleven.'⁴ Deze positieve connotatie in de eerste fase verdween echter snel.

Kabel geobjectiveerd

Tijdens en kort na Euro '96, de tweede fase in de mediarepresentatie van *kabel*, werd het tot dan toe weinig gebruikte woord plotseling opgepikt door een groot deel van de schrijvende pers. De connotatie veranderde ook aanzienlijk. Journalisten gebruikten het nu overwegend negatief en zagen erin een verklaring voor het feit dat de prestaties van het Nederlands elftal niet aan de verwachtingen beantwoordden. Het scoorde tijdens het gehele toernooi in Engeland slechts drie keer, overleefde de poulefase ternauwernood en werd uiteindelijk al in de kwartfinale door Frankrijk uitgeschakeld.

Nog tijdens het EK was het een opmerking van Edgar Davids – na de gewonnen tweede groepswedstrijd tegen Zwitserland op 13 juni – die de verandering teweegbracht. Hij en Patrick Kluivert waren pas vlak voor tijd ingezet, terwijl een vroege wissel van Clarence Seedorf volgens hem het gevolg was van het feit dat Seedorf door bondscoach Guus Hiddink met een onmogelijke tactische opdracht het veld in was gestuurd. Zijn onverbloemd tegen buitenlandse verslaggevers geuite conclusie was dat Hiddink 'should put his head out of some players' ass, uh, asses. (...) So he can see better.'

Davids werd naar huis gestuurd zonder zijn uitspraken publiekelijk te kunnen of willen toelichten, maar volgens verschillende verslaggevers verwees hij naar de invloed van aanvoerder Danny Blind en vice-aanvoerder Ronald de Boer op de keuzes van Hiddink.⁵ Journalisten vroegen zich ook af of andere Surinaamse spelers hun vriend Davids

4 "Kabel" als ruggengraat van Oranje.' *De Stem* (11 juni 1996).

5 'Davids naar huis.' *De Telegraaf* (15 juni 1996); 'De kampen van Oranje. Bij het Nederlands elftal is veel kapot gegaan.' *Algemeen Dagblad* (15 juni 1996).

zouden steunen.⁶ Deze spelers, Seedorf, Reiziger, Kluivert en later ook Bogarde, werden vanaf nu aangeduid als 'schakels' of 'leden' van 'de' *kabel*, alsof het een officiële club betrof. *Het Parool* had het zelfs over 'het instituut kabel'. *Kabel* werd dus ineens geobjectiveerd, daadwerkelijk tot een fenomeen gemaakt. Daarnaast werd het in deze fase ook sterk gemystificeerd, waarmee de groep spelers werd vervreemd, apart werd gezet, anders werd gemaakt. *NRC Handelsblad* schreef bijvoorbeeld over 'de black four'. 'Een sekte bijna, die moeilijk doordringbaar is', aldus *de Volkskrant*. *De Stem* had het over 'die mythische telepathische kabel'. En *Het Parool* koos voor de typering 'de besloten sociëteit voor de donkere vaandeldragers van een nieuwe generatie'.⁷

Kabel werd in deze tweede fase ook een synoniem voor vermeende tweespalt in de selectie van het Nederlands elftal die de woorden van Davids aan de oppervlakte hadden gebracht. Aanvankelijk werd dit conflict door de kranten voornamelijk gepresenteerd als een generatieprobleem. Jonge spelers die al grote prijzen hadden gewonnen zouden moeite hebben met de hiërarchie in het team, met de oudere spelers die hen corrigeerden en hun stempel drukten. Alleen *Het Parool* suggereerde in dit stadium, gebaseerd op Italiaanse en Duitse verslaggeving, dat er wellicht sprake zou zijn van raciale spanningen, maar weerlegde deze suggestie tegelijkertijd.⁸ *De Telegraaf* produceerde een 'contra-narratief' en legde juist de nadruk op eenheid binnen het Nederlands elftal, door harmonieuze foto's te publiceren van zwarte en blanke spelers broederlijk en arm in arm op stap.⁹

Een iconische foto

Deze foto's zijn niet blijven hangen in het collectief geheugen. Een andere wel. Een iconisch geworden foto in *de Volkskrant* veranderde totaal de manier waarop er over het Nederlands elftal werd geschreven, waarbij steeds meer de nadruk kwam te liggen op verschillen tussen donkere en blanke spelers in het team. Op 16 juni, na het wegsturen van Davids, maakte Guus Dubbelman een foto van de selectie tijdens de lunch in de tuin van het Sopwell House in St. Albans, waar het Nederlands elftal verbleef. Het was een krachtig beeld: ongeveer dertig mannen

kijken, verspreid over vier tafels, wat geagiteerd in de camera. Coach Hiddink lijkt iets te zeggen tegen de fotograaf.¹⁰ Vooral het feit dat alle donkere spelers bij elkaar aan één tafel zitten, is later veelvuldig uitvergroot.¹¹ Interessant genoeg gebeurde dat niet direct. Sterker, *de Volkskrant* plaatste de foto op 17 juni bij een artikel waarin juist de plooiën werden gladgestreken en vanuit de selectie werd bezworen dat er geen problemen waren binnen het team. Het fotobijschrift was dan ook neutraal: 'De selectie van het Nederlands elftal zit aan de zondagse lunch.'¹²

In de week die volgde werd de foto door verschillende binnen-, maar ook buitenlandse media overgenomen. De Engelse krant *The Guardian* drukte de foto niet af, maar schreef op 18 juni wel over 'a shot of a squad barbecue showing the blacks sitting alone at one table'. Nederland plaatste zich die dag ondanks een zware 1-4 nederlaag tegen gastland Engeland door een beter doelsaldo dan Schotland voor de kwartfinale, waarin tegen Frankrijk moest worden gespeeld. In sommige nabeschouwingen werd deze zwakke prestatie nadrukkelijk in verband gebracht met het wegsturen van Davids.¹³

Financiële achterstelling van zwarte spelers bij Ajax was een belangrijke bron voor problemen binnen de Oranje-spelersgroep.

Op 22 juni, de dag van de kwartfinale tegen Frankrijk, publiceerde *NRC Handelsblad* Dubbelmans foto opnieuw. Hij werd gebruikt als illustratie bij een groot artikel over de Surinaamse afkomst van verschillende Nederlandse spelers en groepsprocessen binnen multiculturele gezelschappen. Dat stuk opende enigszins suggestief: 'De hartsvrienden van Ajax en Oranje zijn van Surinaamse afkomst. Zij willen de besten zijn, samen zwart en sterk zijn. Is dat aanleiding voor tweespalt in het Nederlands elftal?' In het fotobijschrift werd in dit geval wél benadrukt dat de Surinaamse spelers allemaal bij elkaar aan tafel zaten. Die dag werd Nederland

6 'Nieuw dilemma voor de coach.' *Het Parool* (14 juni 1996); 'Domme reactie komt provo Davids duur te staan.' *De Volkskrant* (15 juni 1996).

7 'Kluivert redt innerlijk verscheurd team.' *Het Parool* (19 juni 1996); 'Een zwakke beslissing met fatale gevolgen.' *Het Parool* (24 juni 1996); 'Boosheid van wisselers overschaduwde zege.' *NRC Handelsblad* (14 juni 1996); 'Domme reactie komt provo Davids duur te staan.' *De Volkskrant* (15 juni 1996); 'Is kabel Davids-Seedorf-Kluivert gebroken?' *De Stem* (15 juni 1996); 'Een zwakke beslissing met fatale gevolgen.' *Het Parool* (24 juni 1996).

8 'Davids' vrienden spelen met pijn in het hart verder.' *Het Parool* (17 juni 1996); 'Kluivert heeft nog wat recht te zetten.' *Het Parool* (22 juni 1996).

9 'Oranje krijgt smaak te pakken.' *De Telegraaf* (17 juni 1996).

10 Later verklaarde Hiddink wat hij zei en waarom hij enigszins geagiteerd was: 'Wegwezen, Dubbelman!', omdat de afspraak was dat de groep niet bij de lunch gestoord zou worden. 'Portret van een ploeg en een samenleving.' *Trouw* (26 augustus 2015).

11 Recent vertelde een van de selectie spelers van toen, Youri Mulder, in een talkshow dat die tafelschikking puur praktische gronden had. Omdat de Surinaamse spelers, en Richard Witschge, die ook bij hen aan tafel zat, graag Surinaams aten, zaten zij bij elkaar, omdat dat makkelijker was bij het uitserveren van het eten. *De Wereld Draait Door* (4 september 2017).

12 'Zaak Davids verdwijnt bij sterk bakkie koffie.' *De Volkskrant* (17 juni 1996).

13 Zie bijvoorbeeld: 'Kluivert redt innerlijk verscheurd team.' *Het Parool* (19 juni 1996); 'Oranje wankelt rood van schaamte naar kwartfinale.' *Trouw* (19 juni 1996).

De iconische foto in *de Volkskrant* van 17 juni 1996, genomen door Guus Dubbelman. Links achter de staande Guus Hiddink de tafel met 'Surinaamse' spelers en Richard Witschge. Zichtbaar op de foto, van links naar rechts: John Veldman, Winston Bogarde, Patrick Kluivert, Aron Winter, Gaston Taument en Richard Witschge.

uitgeschakeld na een 0-0 tegen Frankrijk, en 5-4 verlies in de penaltyreeks door een misser van Seedorf. De foto ging helemaal een eigen leven leiden toen *de Volkskrant* hem op 24 juni opnieuw afdruckte, ditmaal bij een artikel waarin de totstandkoming ervan werd gereconstrueerd. Daarin werd fotograaf Dubbelman bovendien geciteerd. Volgens hem was het probleem binnen het team 'een machtsvraagstuk dat langs etnische lijnen loopt.'¹⁴

Na de uitschakeling door Frankrijk nam de media-aandacht voor de problemen binnen het Nederlands elftal af. De spelers gingen op vakantie en terug naar hun clubs. Edgar Davids werd bijna twee jaar lang niet opgeroepen door Hiddink. Die stelde bovendien een gedragscode in die door iedere selectiespeler moest worden ondertekend.

Kabel als angst

Het eind van Euro '96 was echter nog niet het eind van de kwestie *kabel*. In de eerste week van oktober 1997 publiceerde het Surinaams-Nederlandse tijdschrift *Obsession* een interview met Bogarde, Kluivert en Seedorf. Die waren bevraagd over het vermeende gebrek aan waardering in Nederland. Met name Bogarde en Kluivert gaven aan dat ze zich soms gediscrimineerd voelden in Nederland, bij hun voormalige club Ajax en bij het Nederlands elftal. Ze stelden bovendien dat ze zich meer op hun gemak voelden in het gezelschap van Surinaamse dan van Nederlandse voetballers.¹⁵

Goedbeschouwd was het interview niet echt schokkend. Toch sloeg het in als een bom. Het markeerde

¹⁴ 'Dutch feel the force of disharmony and division.' *The Guardian* (18 juni 1996); 'Surinaamse voetballers drijven op emotie.' *NRC Handelsblad* (22 juni 1996); 'De fotograaf klikt en Hiddink foetert.' *De Volkskrant* (24 juni 1996).

¹⁵ 'Seedorf: wij zijn door niemand te breken.' *Obsession. Onafhankelijk Surinaams-Nederlands tijdschrift 2* (1997): 35.

het begin van de derde fase in de representatie van *kabel*: die werd nu geplaatst in een context van angst voor nieuwe spanningen tussen zwarte en blanke spelers. Er ontstond consternatie nadat *Het Parool* er op 11 oktober mee opende en Kluivert onjuist parafraseerde in een opwindende kop: 'Kluivert zou liever met louter Surinamers voetballen.'¹⁶ Seedorf, Bogarde en Kluivert distantieerden zich snel van het artikel in *Obsession* en verweten de interviewers scoringsdrift en sensatiezucht.¹⁷ De schade was op dat moment echter al geleden. Op de avond van het *Parool*-bericht kwalificeerde het Nederlands elftal zich voor het WK in Frankrijk door een 0-0 tegen Turkije in Amsterdam, met Kluivert, Reiziger, Seedorf en Winter in de basis en Bogarde als invaller. Maar in de meeste krantencommentaren werd voldoening over die prestatie overschaduwed door bezorgdheid over een nieuw conflict, dat nu, veel explicieter dan voorheen, aan raciale spanningen werd gekoppeld.

'De besloten sociëteit voor de donkere vaandeldragers van een nieuwe generatie'

In navolging van *Het Parool* citeerden vrijwel alle Nederlandse kranten uit het interview en bejegenden de betreffende spelers uiterst kritisch. Sommige verslaggevers zagen met lede ogen aan dat de *kabel* weer terug was. 'Het "kabel-virus" is nog springlevend' en 'kabel-bom onder Oranje' zijn enkele van de alarmerende opmerkingen die werden gemaakt in de kranten. Het *AD* schreef: 'Het genootschap Kabel heeft zich in korte tijd een bizarre bekendheid verworven in binnen- en buitenland.' *De Telegraaf* was nog voorzichtig en voorspelde een moeilijke tijd voor Hiddink als 'de huidige consternatie (...) uit[loopt] op een rassenconflict'. *NRC Handelsblad* was directer, stelde onomwonden vast dat 'zwart en wit weer botsen in de Oranjeselectie' en dat 'enkele polariserende uitspraken van Patrick Kluivert en Winston Bogarde (...) oude wonden in het Nederlands elftal' hadden opengereten.

Misschien wel het opmerkelijkste stuk verscheen in *Trouw*, waarin werd betoogd dat de spanningen tussen zwarte en blanke spelers in het Nederlands elftal structureel van aard waren. Het artikel was in feite een opsomming – een 'bloemlezing' – van incidenten waarbij Surinaamse spelers in het verle-

¹⁶ 'Kluivert zou liever met louter Surinamers voetballen.' *Het Parool* (11 oktober 1997).

¹⁷ 'De niks-aan-de-hand show in de Arena.' *De Volkskrant* (13 oktober 1997).

den betrokken waren. Het ging om ‘moeilijkheden op het persoonlijke en/of disciplinaire vlak, die te structureel zijn om voor louter Hollandse onschuld te kunnen pleiten.’¹⁸ De problemen werden op deze manier direct aan afkomst gerelateerd. Dit artikel was hiermee niet alleen een aanklacht tegen de drie spelers die waren geïnterviewd door *Obsession*, maar eigenlijk tegen alle Surinaamse voetballers in het Nederlands elftal.

‘A shot of a squad barbecue showing the blacks sitting alone at one table’.

Biografieën: ‘de fabel van de kabel’

De commotie in de geschreven pers na het *Obsession*-interview was de laatste fase in de mediarepresentatie van *kabel*. In het voorjaar van 1998 arrangeerde de nieuw aangestelde teammanager van het Nederlands elftal, oud-hockeycoach Hans Jorritsma, twee uiteindelijk succesvolle verzoeningsgesprekken, als onderdeel waarvan Davids de door Hiddink opgestelde gedragscode voor selectiespelers onderschreef. Het Nederlands elftal met Davids speelde een goed WK, waarop het pas in de halve finale werd uitgeschakeld. Bij succes is er automatisch minder aandacht voor al of niet bestaande problemen en zo liep het ook met de *kabel*.

De meeste van de betrokken voetballers waren lange tijd uiterst terughoudend in hun commentaren over de gespannen verhoudingen binnen het Nederlands elftal in 1996 en 1997. Maar Seedorf, Bogarde en Kluivert reflecteerden in hun biografieën, gepubliceerd in respectievelijk 2003, 2005 en 2006, wel kort op de kwestie.¹⁹

Over *kabel* waren alle drie het eens: die bestond niet, of werd schromelijk overschat door de media. Het was een vriendschap en niet eens een hechte, want jaren later spraken ze elkaar nauwelijks nog, gaven ze allen aan. Illustratief voor deze manier van denken is de titel van het hoofdstuk in Seedorfs biografie dat hier over gaat: ‘de fabel van de kabel’. Tegelijkertijd waren er volgens Seedorf wel degelijk wrijvingen geweest binnen het Nederlands elftal,

maar ‘nooit op basis van huidskleur’. Hij was de eerste die aangaf dat deze problemen te maken hadden met het gebrek aan sociale en financiële waardering die hij, Davids, Reiziger, Kluivert en Bogarde bij Ajax hadden ervaren, ruim vóór Euro '96.²⁰

Zowel Kluivert als Bogarde onderschreven in hun biografieën de lezing van Seedorf dat financiële achterstelling van zwarte spelers bij Ajax een belangrijke bron was voor problemen binnen de Oranje-spelersgroep. Vooral Bogarde ging daarin nog een stapje verder. Waar Seedorf dit salarisverschil toeschreef aan leeftijd en ervaring, en de rol van huidskleur, kwam dit volgens Bogarde door latent en institutioneel racisme (hoewel ook hij zich in 1997 had gedistantieerd van het *Obsession*-artikel waarin dit punt werd gemaakt). De problemen tijdens het EK zouden niet zozeer zijn voortgekomen uit het verschil in beloning, maar uit wat hij ‘hypocrisie’ van Danny Blind en Ronald de Boer noemde.²¹ Die zouden hebben ontkend dat ze op de hoogte waren van de salarisverschillen. Drie jaar na het uitkomen van Bogardes biografie *Deze neger buigt voor niemand* bleek uit een aflevering van het televisieprogramma ‘Andere Tijden Sport’ dat Blind en Ronald en Frank de Boer niet alleen op de hoogte waren, maar het Ajaxbestuur zelfs adviseerden over de contracten voor verschillende selectiespelers. In de uitzending bevestigde toenmalig financieel directeur van Ajax Maarten Oldenhof bovendien dat de meeste Surinaamse spelers inderdaad de minste contracten hadden, zij het dat voor die verdeling met name ervaring als criterium was gebruikt.²²

Kabel in ons ‘collectief geheugen’

Intussen is *kabel*, of eigenlijk ‘de kabel’ wel degelijk in ons collectief geheugen genesteld. Er is tegenwoordig een Wikipedia-pagina die het fenomeen beschrijft en zelfs de Van Dale heeft er een uitleg bij. Wat begon met een onschuldige opmerking van de naïeve tiener Kluivert, is verworpen tot een metafoor voor onderlinge verdeeldheid op basis van huidskleur. Door het deconstrueren van de mediarepresentatie in een betrekkelijk korte periode, wordt duidelijk hoe eenvoudig en snel zo’n woord van betekenis kan veranderen, beladen kan worden, en hoe media in dat proces een belangrijke rol kunnen spelen.

---

18 ‘Het “kabel-virus” is nog springlevend.’ *De Stem* (11 oktober 1997); ‘Surinaamse Oranje-spelers “ongergewaardeerd”.’ *De Gelderlander* (11 oktober 1997); ‘Leiderschap komt vooral uit je schoenen.’ *Algemeen Dagblad* (14 oktober 1997); ‘Hiddink blijft nuchter.’ *De Telegraaf* (13 oktober 1997); ‘Zwart en wit botsen weer in Oranje-selectie.’ *NRC Handelsblad* (13 oktober 1997); ‘Spanning binnen Oranje structureel.’ *Trouw* (14 oktober 1997).

19 Zwartkruis, Simon, *Clarence Seedorf. De biografie*. Antwerpen: Houtekiet, 2003; Rözer, Marcel. *Winston Bogarde. Deze neger buigt voor niemand*. Antwerpen en Amsterdam: Houtekiet, 2005; Verweij, Mike. *De autobiografie van Kluivert*. Schelluinen: House of Knowledge, 2006.

20 Zwartkruis, *Clarence Seedorf*, 69 en 76.

21 Rözer, *Winston Bogarde*, 72-74.

22 *Andere Tijden Sport: EK 1996 – Het conflict* (NTR en NOS), 25 mei 2008. Te zien op: https://www.vpro.nl/speel~NPS_1100869~ek-1996-het-conflict-andere-tijden-sport-.html.